

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

FRANCISCI|| XAVERII EPISTOLA-||RVM LIBRI|| QVATVOR||

Francisco <de Javier>

Mogvntiæ, 1600

VD16 J 197

P. Ignatio Præ. Gen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43721

*P. Ignatio Loiola Præpos. Gener. Romano.
Epist. IX.*

Gratia & caritas Christi D. N. adsit nobis semper. Amen. Mi Pater in Christi visceribus vnice.

ET SI litteris sociorum, quæ hinc Româ proxime missæ sunt, certio rem te factû arbitror, quam feliciter his locis res Christiana, vestra deprecatione, Dei que beneficio geratur; tamen videntur etiam nonnullæ meæ partes. Itaque pauca quædam de hisce locis tam procul ab Vrbe remotis hac epistola perstringam. Primum gens omnis Indica in vniuersum (quantum videre potui) est admodum barbara, nec quicquam nisi suis, hoc est, barbaris moribus consentaneû auet audire. de rerum diuinarum, ac salutarium cognitione nihil admodum laborat. Ingenio plerique sunt prauo, & à virtute abhorrenti. Incredibili mobilitate animi, atq; incôstantia, fide exigua, ac pene nulla: tanta est consuetudo peccandi, atque fallendi. Hic nos tum in Christianis excolendis, tum in conuertendis Ethnicis, multum elaboramus. Proinde par est nos filios tuos præcipue tibi curæ esse, tuisque apud Deum precibus continenter iuari. Neque enim te fugit, quantum negotij sit homines erudire, qui neque DEI noticiam habeant, neque pareant rationi;

tioni; sed alienum ac minime ferendum putent, auocari à consuetudine peccandi, quæ iam naturæ vim obtineat propter vetustatem.

Hæc loca sunt sane laboriosa, vel propter summos astatis calores, vel propter maximos hyemis ventos, atque imbres. Alimenta atq; subsidia in Socotora, Moluco, Promontorio Comorino perexigua; labores tum corporis tum animi propter ingenia hominum, quibus conflictandum est, ingentes plane atque incredibiles. linguæ insuper harum nationum haud sane faciles ad cognoscendum. Discrimina porrò vtriusque vitæ, & plurima, & maxima. Atqui vt omnes è Societate IESV immortales Deo gratias agant, illud liquido affirmare possum, socios hosce omnes, eosdemque filios tuos, qui in India versamur, maximæ DEO esse curæ, vt diuinitus non solum animorum, corporumque periculis eximamur, sed etiam omnibus (id quod omnes summopere mirantur) Lusitanis priuatis pariter, ac Magistratibus, Præpositisq; Ecclesiasticis; itemque Indis, tum Christianis, tum Ethnicis cari simus, ac iucundi. Atque Indi omnes, vel Ethnici, vel Saraceni, (quod adhuc intelligere potui) sunt admodum imperiti. Quapropter iis, qui hæc loca Euangelij propagandi causa peragraturi sunt, non tam litteris opus est multis,

multis,

multis, quam virtutibus; maxime vero obedientia; perseverantia, patientia, caritate, eximiaque aduersus plurimas peccandi illecebras castimonia, denique non vulgari consilio, ac prudentia ad res gerendas, valetudineq; ac robore animi, & corporis ad perferendos labores, & erumnas. Hęc eo scripsi, quod necessarium existimem spectari diligenter virtutes eorum, qui posthac sunt in Indiam venturi. Quod si qui satis probati non erunt, quæso te, sint eiusmodi, quibus magnopere confidas. Tales enim India desiderat, viros scilicet egregia castitate, atque humilitate, qui nullam speciem præ se ferant superbiam, atque elationis:

*Virtutes
Rectori ne-
cessaria.*

Quem missurus es Rectorem Goani Collegij, alumnorum indigenarum, itemq; sociorum, hunc præter alias Rectoribus necessarias, duabus potissimum laudibus præditum esse oportet. Primum singulari obedientia sit insignis, ut obsequio, atq; humilitate benevolentiam sibi conciliet Magistratum, Præpositorumque Ecclesiasticorum. Vtrique enim, si vsquam, his locis obseruantiam, & obedientiam ab iis, quibus præsent, vel maxime requirunt. Qui nos, si obseruantes dictoq; audientes esse videant, mirifice amplectantur; sin minus, penitus auersentur. Deinde facilitate excellat, affabilisque in congressu, atque sermone sit potius,

tius, quàm feuerus, ac grauis, vt animos cum omnium, tum vero alumnorum, ac sociorū, quibus præfuturus est, omni ratione deuincire sibi & velit, & possit. Omninoque ne is sit, qui timeri se quàm amari malit; atque id agat, vt per feueritatem, atque terrorem socios sibi commissos tanquam seruos in ditione habeat, ac potestate. Istiusmodi enim acerbitas multis exitum, paucis aditum in societatem patefaceret. Mihi vero nemini vis adhibenda videtur (nisi forte amoris vis, & caritatis) ad quenquam inuitum in Societate retinendum; sed potius à Societatis instituto abhorrentes dimittendos censeo, vel inuitos: aptos vero, & idoneos beneuole ac leniter tractandos, vt caritate deuincti in ea conferuentur, & virtutibus, ac meritis augeantur, præsertim vero cum in his locis, tantum ærumnarum Christi Domini nostri causa perferant. Et sane, vt mihi videtur, Societas I E S V, nihil est aliud, nisi societas amoris, atque concordia, à qua profecto acerbitas, ac timor seruilis lōgissime abhorret. Hęc eo spectant, vt virum exquiras huic oneri parem, & accommodatum, qui talis vtique esse debet, vt in imperando obsequendi magis præ se ferat studium, quàm imperandi.

Pro vsu, quem horum locorum habeo, illud mihi affirmare posse videor, per India

I indi-

Benignitas.

Societas I E S V Societas caritatis.

indigenas nullā aperiri viam Societatis nostræ apud eos perpetuādæ: Christianam autem religionem iis, qui hic sumus, superstitem vix futuram. Itaque necesse est isthinc sociorum sublementa submitti. In omnibus Indiæ partibus vbi Christiani sunt, aliquot è Societate versantur. In Moluco quatuor, Malacæ duo, sex in Comorino Promontorio, Colani duo, totidem Bazaini, in Socotora quatuor. Hæc autem loca distant inter se maximis interuallis, velut Molucus ab vrbe Goa leucas amplius mille, Malaca quingentas, Comorinum promontorium CC. Colanum CXXV. Bazainum LX. Socotora CCC. Singulis autem locis vnus est è Societate, quibus pareant cæteri. Et quoniam qui præsumt viri sunt prudentia ac virtute præstantes, à reliquis nihil offenditur.

Lusitani in his regionibus mari duntaxat potiuntur, & ora maritima. Etenim in cōtinenti nihil habent præter ea oppida vbi versantur. Indigenæ ipsi pro peccatorū magnitudine suorum ad Christianam religionem minime accōmodati sunt. Quippe ab ea sic abhorrent, vt molestissime ferant, si quando inferamus de illa sermonem. Rogari autē vt Christiani fiant, mortis instar putant. Itaq; in Christianis tuēdis opera in præsentia ponitur. Et sane si insigniora essent Lusitanorū in Neophytos studia, plurimi ad Christum se
aggre-

aggregarent; sed cum eosdem contemni despicique; Ethnici videant, nolunt videlicet fieri Christiani. Quare cum in his locis mea opera minime sit necessaria, cumque ex idoneis autoribus cognorim Iaponum regionem esse Sinis adiacentem, cuius incolæ omnes Ethnici sint, à Saracenis, Iudæisque prorsus intacti, nouarumque rerum tum diuinarum, tum naturalium auidissimi, eò quam primùm contendere statui. Hoc ego iter suscipio magna animi mei voluptate, maiore spe, quod plane confidam in illa natione nostri laboris fructus solidos ac perpetuos fore. In Goano collegio, cui à S. Fide nomen est, tres alumni sunt Iapones, qui eò mecum Malaca superiore anno venerunt. Mira de Iaponia narrant. Adolescentes sunt optimis moribus, acerrimo ingenio, Paulus in primis, qui bene longam ad te epistolam mittit. Is octo mensium spatio legere, scribere, loqui Lusitanice perdidicit. nunc vsitatis meditationibus haud sane inutiliter exercetur. Religionis Christianæ mysteriis est imbutus satis. Magnam in spem venio, Deo adiutore Christianos in Iaponia factum iri quam plurimos. Equidem primùm eorum Regem, deinde Gymnasia, & Academias adire constitui, magno (vt spero) cum questu animorum. Iaponum religiones, vt Paulus tradit, ex Cenico (quæ vrbs est vltra Sinas atque Cathaium, à Iaponia iter vni^o, & dimidiati

Neophytorum contentus conuersionem impedit aliorum.

*Cenico
vrbs vltra
Cathaium,*

I 2 anni)

*Cenicensis
Academia.*

anni) adscitæ perhibentur. Ex Iaponia tum de illius gentis moribus ac litteris, tum etiã de religione, ac disciplina Cenicensi faciam te per litteras certiozem. Etenim in Sinarum regno vniuerso, atque Cathaio nulla alia vigere fertur disciplina præter eam, quæ in Cenicensi Academia longe celeberrima traditur. Ergo vbi perspexero illorum litteras Gymnasiique doctrinam, tum vero fusc ad te cuncta perscribam. Nec prætermittam, quin dem litteras eisdem de rebus ad Academiam Parisiensem, vt ex ea reliquæ Europæ Academiæ illa eadem cognoscant. E sociis vnum omnino Europæum ducere mecum cogito Cosmum Turrianum Valentinum, qui hic se ad Societate nostram contulit, ac præterea tres illos quos dixi, Iaponios adolescentes; Proficiscemur DEO approbãte, Aprili mense proximo. Abest Iaponia ab vrbe Goa leucas amplius MCCC. Ex itinere & vrbs Malaca & Sinæ attingendi sunt. Nullis verbis exequi possim quantũ ex prouinciæ huius susceptione fructum capiam diuinæ voluptatis. Constat enim iter plurimis ac maximis tempestatum, syrtium, piratarum periculis obnoxium esse; vt præclare agi cum nauiculariis videatur, si alternæ naues Iaponicum teneant cursum. Ego vero interiore quodam animi sensu sic affectus animatusque sum, vt Iaponicæ profectio-
confi-

*Alacritas
in periculis.*

consilium abiiciendum mihi non putem, ne si pro certo quidem habeam maiora discrimina subeunda, quam vnquã antea in omni vita. Tantam mihi spem Christianæ religionis propagandę Pauli Iaponis sermo, vel ipse potius DEVS iniecit. Quam apposita & parata sit illa regio ad Euangelij semen excipiendum, intelligi licebit ex ea narratione, quã cum his ad te litteris mitto.

In hisce Indiæ locis sunt ad quindecim Lusitanorum oppida, in quibus multa excitarentur domicilia Societatis, si ad ea inchoanda aliquid stipendij ex publico Rex attribueret. Hac ego de re egi cum ipso Rege per litteras. Simonem quoque Rodericum de rebus omnibus certiosem feci, & simul admonui magnopere è re Christiana futurum, si facta abs te potestate, ipsemet huc transmitteret cū quam plurimis è Societate magnaue concionatorum manu. quippe eius aduentu (fauente videlicet Rege) aliquot Societatis Collegia excitari posse. Mihi vero mi Pater, Simonis viri apud Regem gratiosissimi aduentus in Indiam peropportunus videtur futurus. Veniet enim cum regia facultate, vel inchoandi collegia vel iuuandi Christianos, & qui sunt & qui forent, si esset, qui eis faueret. Velim super hac re ad Simonem scribas quid fieri velis. Antonius enim Gomes mihi narravit, Simoni certū ac deli-

beratū esse cum multis è Collegio Conimbricensi traicere in Indiam. Non desunt tū Romæ, tum alibi, Socij à concionibus, & à litteris alieni, qui magno hic emolumento rei Christianæ esse possent, si modo essent factis experti, & cū cæteris virtutibus ad Ethnicos iuuandos necessariis, tum vero insigni castimonia ornatī, magnisque corporis animique viribus præditi ad ingentes horum locorum labores sustinendos. Huiusmodi igitur socios nobis ad arbitrium tuum curabis. Operæ pretium, Deoque vt spero, gratum feceris, si ad hos omnes è Societate, qui in India versamur, plenam præceptorū spiritualium epistolam miseris, tanquam testamentum quo minimis hisce filiis à conspectu tuo ablegatis diuitias, atque opes à Deo acceptas impertias. Quæso te (quod tuo cōmodo fiat) vt nobis aliquādo geras morem. Henricus Henriques sacerdos est è Societate, Lusitanus vir egregiæ virtutis, & exemplis versatur in Promontorio Comorino. Maluarice, perbene & scribit, & loquitur: atq; adeo vnus pro multis sane vtiliter elaborat. Concionibus quippe, & priuatis sermonibus affecutus est, vt Christianis indigenis mire venerandus esset, & carus. Obsecro te, vt tam bonum virum, tam laboriosum, tam vtilem CHRISTI vineæ operarium *qui portat pondus diei, & æstus*, per litteras consoleris.

Cran-

Cranganorū oppidum est à Cocino mil-
lia passuum XX. Lusitanæ ditionis. hic Fra-
ter Vincentius è sanctissima S. Francisci di-
sciplina, idemque Goani Episcopi socius,
pariterque nostræ Societatis amantissimus
seminarium instituit sane luculentum, vbi
indigenæ adolescentuli facile centū aluntur,
& ad pietatem, ac litteras informantur. Quan-
quam huic Vincentio benevolentia erga
Societatem non concedit ipse Goanus Epi-
scopus, qui vnus præest Indiæ vniuersæ, sed
nostrorum hominum studiosissimus amici-
tiam magnopere expetit tuam. Quare velim
ad eum scribas. sed redeo ad Vincentium. Is
pro mutua benevolentia mihi confirmauit,
velle se id Societati nostræ seminarium cō-
mittere, ac tradere. Proinde me rogauit etiā
atque etiam, vt te de suo consilio facerem
certiorem, sacerdotemque è societate cura-
rem, qui seminarij alumnos doceret litteras,
& Dominicis ac festis diebus ad domesticos,
ac populum verba faceret. Nam præter inco-
las Lusitanos, plurimi Christiani sunt acco-
læ in pagis LX. orti ab iis, quos S. Thomas
Christianis sacris initiauit. Alumni porro se-
minarij è prima nobilitate. Hoc in oppido
duo sunt templa alterū S. Thomæ, S. Iacobi
alterum. Exoptat is, quem dixi, F. Vincētius,
vt anniuersariam vtriq; templo peccatorum
omnium Indulgentiam à Pontifice Maximo

cures, in dies Apostolis Iacobo, & Thomæ sacros, septenosque dies consequentes. Idq; ad augendam indigenarum pietatem, qui prognati à veteribus illis S. Thomæ Neophytis Thomæi Christiani vulgo vocantur. Idem præter has, quas dixi Indulgentias, sacerdotem, qui hoc in oppido concionatoris, & magistri munere fungatur, expectat. His ille beneficiis ita nobis erit deinctus, vt & in vita, & post mortem noster sit futurus. Is vero hoc mihi negotium magnopere mādauit, dicique non potest, quam vehementer eas expetat Indulgentias.

Vnum ego abs te peto, vt sacerdos aliquis è Societate per annum mensibus singulis sacrum mea causa faciat ad S. Petri Ianiculensis, in eo sacello, vbi Petr⁹ Apostolus cruci affixus dicitur. Itemque negotium des velim alicui domestico, vt ad nos de collegiis societatis, de Professis eorumq; officiis, deque Sociorum opera, fructuq; perscribat. Mandauit enim Goæ, vt Romanę litterę Malacam, Malacę, vt descriptę multis viis ad me in Iaponiam transmittantur. Te ego pater animæ meæ, summeq; mihi venerāde, positis humigenib⁹ (sic enim hęc tibi epistolā scribo) tanquā si præsentē intuerer suppliciter oro, ne Deū p me in sanctis sacrificiis tuis, ac ꝑcibus obsecrare desistas: vt dū vita suppediat, sanctissimę volūtatis suę mihi det, & plane agno-

*Positis hu-
migenibus
scribit ad P.
Ignatum.*

neagnoscendæ, & omnino exequendæ facultatem. Idem cæteros socios oratos volo, XIX. Kal. Febr. M. D. XLIX. Cocini.

Eidem. Epist. X.

Gratia & caritas Iesu Christi, Dom. N. sit nobiscum semper. Amen. Pater mi in Christi visceribus vnice.

TRINAS ad te dedi literas eodem fere exemplo, fulissime autem scriptas M. Simoni commendavi. Antonius Criminalis in Comorino Promontorio, cū sex aliis è Societate, versatur. Enimvero is, mihi crede, vir sanctus est, & ad has terras excolendas natus, eius similes, quorum istic magna est copia, plurimos huc mittas velim. Ei Comorinenses socij parent. Idem Christianis indigenis, Ethnicis, ac Saracenis est mirifice carus. A Sociis quibus præest, quantopere diligatur, dici vix potest. P. Cyprianus affecta iam ætate in Socotoram insulam proficiscitur. Discessurus est exeunte Ianuario, ducet secum tres è Societate, sacerdotem vnum, reliquos adiutores. Socotora insula est in circuitu millia passuum ferme centum. tota ab eiusmodi incolitur Christianis, qui multis ab hinc annis, Catholicis orbatī sacerdotibus Christiani nihil habent præter nomen. Ferunt se ortos ab iis, quos S. Thomas Aposto-

*Antonij
Criminalis
sanctitas.*